

Vieraan kulttuurin kohtaamisessa auttaa avoin mieli

-Jessica Abel teki sarjakuvaromaanin Meksikosta

Harri Römppötti
New York

Graphic novelista, eli sarjakuvaromaanista, on tullut Amerikassa melkoinen ilmiö viime vuosina. Se on alkanut murtaa taiteenlajia ulos vanhasta sarjakuvaghettosta kunniallisiin kirja-kauppoihin. Taiteilijalle esikoisalbumista on tullut koko ajan isompi juttu – varsinkin jos sen julkaisee arvostettu kustantamo.

Jessica Abel sai La Perdida -kirjansa ison ja arvostetun Pantheon-kustantamon julkaisulistalle. Muita tekijöitä siellä ovat Chris Ware, Charles Burns, Daniel Clowes, Ben Katchor ja Kim Deitch Amerikasta ja Joann Sfar, David B. ja Marjane Satrapi Ranskasta. Abel ei siis ole joutunut mihinkään turhaan porukkaan.

“Totta kai minulle oli iso askel, että Pantheon julkaisi La Perdidan”, Abel myöntää auliisti. “Kun minä aloitin omakustanteilla, ei ollut muita kustantamoita kuin Fantagraphics. Kirjakustantamoon pääseminen oli pelkkä unelma. Mutta ei sarjakuvilla edelleenkaan ole helppo saada kasaan elantoa.”

Omakustannevaiheen jälkeen Fantagraphics julkaisi Abelin Art Babe -lehteä. Se julkaisi myös La Perdidan lehtinä, joista kirja koottiin. Sen sivukoko on aika pieni, muistuttaa enemmän romaanina kuin albumia.

“Mieheni Matt Madden – myöskin sarjakuvataiteilija – ehdotti harjoituksia, joilla voisin etsiä uutta piirrostyylä.

Piirsin vanhoja sivujani uudelleen tosi isoina ja pieninä ja huomasin, että piirrän parhaiten pienessä koossa. Se tuo siveltimen jäljen esiin ja opin pelkistämään piirroksia.

La Perdida kertoo Carlasta, joka lähteen Yhdysvalloista Meksikoon etsimään itseään ja sieltä kotoisin olevan isänsä juuria. Parikymppinen nuori nainen lähtee toiseen maahan täynnä ihanteita, mutta uuden kulttuurin kohtaaminen ei suju ollenkaan kivuttomasti.

Myös Abel asui Meksikossa pari vuotta. Kaikkiaan häneltä meni La Perdidan tekemiseen viisi vuotta. Abel sanoo, että tarina on keksitty, mutta sen tapahtumapaikat todellisia. Meksiko Cityssä majailleva jenkkiporukka perustuu löyhästi siellä asuvien yhdysvaltalaisen toimittajien yhteisöön.

“Menin Meksikoon hakemaan elämäkokemusta. Aluksi piti viipyä vain vuosi, mutta siellä menikin kaksi. Otin Meksikossa paljon valokuvia, mutta aloin kirjoittaa tarinaa vasta palattuani Yhdys-

valtoihin. Minun kohtaamiseni Meksikon kanssa oli tosi myönteinen. Sain paljon ystäviä.”

Carlakin tutustuu sekä paikallisiin että muihin Meksikossa asuviin jenkkeihin. Useimmat henkilöhahmot vaikuttavat vähän mänteiltä eikä päähenkilö Carlakaan ole kaikkein terävin tyttö. Monenlaisen kahnauksen jälkeen juoni kääntyy kidnappausdraamaksi ja alkaa muistuttaa jännäriä.

“En ajatellut sitä jännärinä enkä pyrkinyt tekemään lajityyppisarjakuvaa. Halusin kylläkin tehdä jotain, joka muuttaisi käsitystä tyylistäni. Ja tahdoin tehdä tarinan, jossa jokin asia vaikuttaa voimakkaasti henkilöihin. Siksi kirjoitin kidnappauksen.”

Abelin aiemmat sarjakuvat ovat keroneet aika arkisista asioista ja kuvanneet aika lailla hänen oman elämänsä kaltaisia ympyröitä. Kun La Perdida kääntyy yllättäen realismista jännäriin, uskottavuus notkahtaa hieman.

“Carla yrittää kovasti esittää jotain muuta kuin on. Halusin sanoa, että eri kulttuurien ihmiset eivät voi kohdota, elleivät ole rehellisiä. Toisaalta en oikein tiedä, uskaltaisinko neuvoa ketään vieraan kulttuurin kohtaamisessa. Mutta ennakkoon ei kannata olettaa mitään, vaan pitää kuunnella. Väärinkäsityksiä tulee aina, mutta avoin mieli auttaa.”

Abel opettaa sarjakuvaa New Yorkissa School of Visual

©Pantheon

Mieli avautuu kukkivan puun varjossa.

Artsissa, jossa on työskennellyt muun muassa Will Eisnerkin. Yksi hänen seuraavista hankkeistaan on tekeillä yhdessä Maddenin kanssa. Sarjakuvan tekemisen oppikirja *Drawing Words and Writing Pictures* ilmestyy vuonna 2008.

“Sen tekeminen auttaa minua itseäkin ymmärtämään sarjakuvaa paremmin. Siihen tulee materiaalia 30 opintoviikon verran akateemisessa maa-

ilmassa, mutta se soveltuu myös itsenäisille opiskelijoille ja varsinkin opintoryhmille.”

“Siihen tulee tehtäviä ja se opastaa sarjakuvien tekemiseen askel askeleelta. Tietäkseni se on ensimmäinen laatuaan maailmassa. Ennekin on tehty kaikenlaisia oppaita, mutta tästä yritämme saada oikean oppikirjan.”

Sitä ennen, vuoden 2007 syksyllä, ilmestyi *Life Sucks*. Abel on käsikirjoit-

tanut sen, mutta piirroksista vastaa britti Warren Pleece. Se on viihdettä, romanttinen komedia nuorista vampyyreistä.

“*La Perdida* on niin paljon ruumiin kieltä ja muuta hienovaraista, ettei kukaan muu olisi voinut piirtää sitä minulle. *Life Sucks* on kaupallisempi hanke. Päähenkilö Dave on 24-vuotias ja rakastunut. Hän työskentelee kulmakaupan yövuoronjohtajana, koska työajat sopivat vampyyrille.”

Sodassa naiset joutuvat selviytymään omillaan

- Miriam Katin julkaisi esikoisensa yli kuusikymppisenä

Harri Römpötti
New York

Aika harva julkaisee esikoissarjakuvalbuminsa yli kuusikymppisenä. Miriam Katinilta ilmestyi viime kesän *Mocca*-festivaalille tyyliltään omaperäinen ja sisällöltään koskettava muistelmateos *We Are On Our Own*.

Katin syntyi Unkarissa vuonna 1942. Albumissaan hän muistelee sodan ja natsien miehityksen aikaa, jolloin oli vielä pikkulapsi. Se tarjoaa naisnäkökulmaa Art Spiegelmanin *Mausin* rinnalle, joskaan yhtä huima mestariteos se ei ole.

“Taustani ei ole sarjakuvissa. Olen piirtänyt luonnosmaisesti koko ikäni eikä minulla ole muuta tyyliä. Inspiraatioitani ovat perheeni ja vanhat mustavalkovalokuvat”, Katin selittää. Juuri luonnosmainen, lyijykynämäinen piirrostyylillä antaakin hänen albumilleen omaleimaisen ilmeen.

Unkari liittoutui aluksi Saksan kanssa. Vuonna 1944 Unkari julistautui puolueettomaksi, jolloin Saksa miehitti sen ja alkoi lähettää juutalaisia keskitys-leireille. Albumissa pikku-Miriam pakenee äitinsä kanssa Budapestista maalle. Isä on rintamalla. Natsien jälkeen heitä uhkaavat voittoisat venäläiset sotilaat.

“Minulla on hyvin vähän omia muistoja siitä ajasta. Lähinnä muistan nälän ja sen koiran, joka on albumissakin. Joistakin ihmisistä minulla on mielikuvia, mutta enimmäkseen tarina koostuu äitini kertomista tapahtumista.”

“Äitini kirjoitti minusta isälleni. Niistä postikorteista ja kirjeistä olen saanut tietää, millainen olin lapsena. Mutta suurimman osan näistä tapahtumista, varsinkin rankimmat, hän kertoi minulle vasta, kun olin kolmikymppinen.

”Raskainta oli tehdä kohtaus, jossa venäläiset sotilaat raiskaavat äitini. Kaikes-ta huolimatta Budapest on yhä minulle

tärkeä ja kaipaen sinne.”

Sodan jälkeen sosialismi lupasi kaikkea hyvää, mutta tuotti pettymyksiä. Vuoden 1956 kansannousun jälkeen Katinit muuttivat Israeliin. Siellä Miriam Katin palveli asevoimissa piirtäjänä vuosina 1960-63.

“Israelissa aloin piirtää yhä enemmän ja päädyin alan töihin. Armeijan graafisessa yksikössä opin paljon. Tajusin haluavani kuvittajaksi. Ensimmäiset sarjakuvani tein lastenlehdelle tilaustöinä, mutta rakastuin välineeseen heti.”

Kesti kuitenkin aika kauan ennen kuin Katin ryhtyi tekemään omia sarjakuviaan. Hän muutti 1960-luvulla New Yorkiin, palasi 1980-luvulla Israeliin ja taas New Yorkiin 1990-luvulla.

Hän on työskennellyt molemmissa maissa animaatioyhtiöissä, mutta tehnyt myös kuvituksia ja julkaissut lastenkirjoja. Lopulta *Raw*-lehteen ja siinä julkaistuihin *Mausiin* törmäminen innosti Katinin piirtämään sarjakuvia.

Aivan tyhjästä esikoisalbumi ei siis ilmaantunut. Katin on julkaissut vajaat kymmenen sarjakuvanovellia muun muassa *Drawn & Quarterly*ssa. Jotkut niistä kertoivat jo hänen lapsuudenkokemuksistaan.

“Albumia varten minun piti etsiä tietoa muun muassa maisemista. Univormuista oli helppo löytää malleja. Olen kerännyt sodasta kertovia kirjoja taustatietoja varten. Minulla on aika synkeä kirjasto”, Katin hymähtää. Taitaakin olla synkeä totuus, että sodista löytyy aina eniten tietoa.

Katinia ei juuri kiinnosta, mitä hänen albumistaan saatettaisiin ajatella Unkarissa. Hän piirsi sen ennen kaikkea itseään varten. “Ja toisaalta nuorille. Sodan jälkeen uskoin, ettei mitään samanlaista voisi tapahtua enää koskaan. Mutta kaikki toistuu uudestaan ja uudestaan.”

“Monet ovat kysyneet, oliko albumin tekeminen vapauttavaa. En tajunnut, mitä he tarkoittivat. Mutta nyt pystyn puhumaan niistä asioista, joten ehkä se auttoi. En tiedä vielä, teenkö lisää sarjakuvia. En osaa sanoa, onko minulla toista tarinaa kerrottavana.”

Lapsen viattomuus kohtaa sodan kauhun.